

**ДО ПИТАННЯ ПРО СУСПІЛЬНУ НЕБЕЗПЕКУ НЕНАЛЕЖНОГО
ВИКОНАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ОBOB'ЯЗКІВ, ЩО СПРИЧИНИЛО
ЗАРАЖЕННЯ ОСОБИ ВІРУСОМ ІМУНОДЕФІЦИТУ ЛЮДИНИ
ЧИ ІНШОЇ НЕВИЛКОВНОЇ ІНФЕКЦІЙНОЇ ХВОРОБИ**

Протягом другої половини двадцятого століття виникла нова глобальна загроза для всього людства — СНІД. Так, упродовж останніх двох десятиліть із поодиноких випадків інфікування ВІЛ і захворювань на СНІД, наприкінці 80-х років минулого століття, пандемія охопила всі країни, континенти, несучи з собою страждання і смерть для мільйонів людей, ставлячи під загрозу розвиток держав і народів, оскільки за своєю руйнівною дією на соціальні, демографічні та економічні основи епідемія ВІЛ/СНІДу не має собі рівних. Вказана хвороба фактично заповонила сучасне суспільство, проникла до всіх без винятку соціальних груп і продовжує подальше нестримне розповсюдження по всіх регіонах світу.

Ми маємо констатувати, що жахливим і дуже небезпечним видається те, що протягом останнього десятиліття все більшого поширення набуває системне нехтування медичними, фармацевтичними та іншими працівниками, діяльність яких пов'язана із контактом або обігом біологічних матеріалів та їхніх похідних, нормативно встановлених вимог, що обумовлюють виконання ними своїх професійних обов'язків. При цьому варто повністю погодитися із думкою, що з приводу надання медичних послуг і утворюються суспільні відносини, спрямовані на реалізацію прав громадян на охорону здоров'я [1, с. 25].

Здійснювана належним чином, відповідно до чинних нормативно-правових настанов медична та фармацевтична діяльність є не тільки суспільно корисною, а й суспільно необхідною. Таким чином, невиконання або неналежне виконання медичними та фармацевтичними працівниками своїх професійних обов'язків не тільки завдає непоправної шкоди найвищим соціальним цінностям (здоров'ю та безпеці) конкретної людини,

але й підриває авторитет держави в цілому. Тут варто погодитися із думкою, що охорона здоров'я — це система заходів публічної адміністрації, спрямованих на захист здоров'я шляхом створення сприятливих умов, що спрямовуються на запобігання та лікування захворювань з метою забезпечення оптимальної працездатності й соціальної активності людини за максимально можливою індивідуальною тривалістю життя [2, с. 111].

Для практичної реалізації конституційно проголошених прав на охорону здоров'я необхідною умовою є створення системи юридичних гарантій їхнього забезпечення, зокрема і через використання засобів кримінально-правового захисту. Безумовно, при цьому цивілізовані відносини даної сфери передбачають необхідність надійного юридичного захисту пацієнта, що є досить дієвим юридичним механізмом захисту порівняно з декларативними документами. У той же час варто враховувати, що різноплановий характер охорони здоров'я, значний перелік напрямів медичної діяльності обумовлюють особливості підходу стосовно здійснення державного контролю та нагляду в цій сфері [3, с. 30]. А, отже, і відповідальність за професійні порушення тут може, залежно від конкретних обставин діяння та його наслідків, варіюватися в межах від дисциплінарної до кримінальної, що є найтяжчим видом юридичної відповідальності. Проте, як справедливо наголошувалось ще у радянській науковій літературі, тільки у кримінально-правових відносинах, на етапі реалізації їх юридичного змісту, зводяться в єдине всі прояви осуду винної особи, які у своїй сукупності і являють собою кримінальну відповідальність [4, с. 44].

У контексті взагалі неналежного виконання професійних обов'язків медичними або фармацевтичними працівниками, спеціальним варіантом якого є криміналізація діяння, передбаченого нормами ст. 131 КК України, певною мірою можна погодитися із висловленим у науковій літературі судженням про те, що суспільна небезпечність тут полягає у тому, що при недбалому чи несумлінному виконанні медичним або фармацевтичним працівником своїх професійних обов'язків держава не може забезпечити всім громадянам реалізацію їхніх прав у галузі охорони здоров'я [5, с. 78]. Проте варто зауважити, що правами у галузі охорони здоров'я є проголошене ч. 1 ст. 49 Конституції України право громадянина на охорону здоров'я

та медичну допомогу та й взагалі здоров'я і безпеку, які, згідно з ч. 1 ст. 3 Конституції України, визнані найвищими соціальними цінностями.

У вітчизняній літературі з приводу характеристики суспільної небезпеки неналежного виконання професійних обов'язків, що спричинило зараження особи вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби, вказується, що вона полягає в тому, що при його вчиненні порушується нормальна діяльність медичної установи, внаслідок чого страждає здоров'я людини, яка є пацієнтом цієї установи, а саме спричиняється зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної хвороби.

На підставі викладеного можна зробити висновок про те, що суспільна небезпека неналежного виконання професійних обов'язків, що спричинило зараження особи вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби, — це заповідання шкоди найвищим соціальним цінностям нашого суспільства (життю, здоров'ю, безпеці людини), а також порушення конституційного права громадян на охорону здоров'я та медичну допомогу.

Література

1. Тихомиров А. В. Медицинское право [Текст] : практ. пособ. / А. В. Тихомиров. — М. : Статут, 1998. — 418 с.
2. Стрельченко О. Г. Природа адміністративних послуг у сфері охорони здоров'я [Текст] / О. Г. Стрельченко // Наука і правоохорона. — 2012. — № 3 (17). — С. 107-111.
3. Ціборовський О. М. Шляхи систематизації законодавства України у сфері охорони здоров'я [Текст] / О. М. Ціборовський, С. В. Істомін, В. М. Сорока. — К. : УІСД, 2011. — 72 с.
4. Тарбагаев А. Н. Место уголовно-правового отношения в механизме реализации уголовной ответственности [Текст] / А. Н. Тарбагаев // Совершенствование уголовного законодательства и практики его применения : межвуз. сб. — Красноярск : Изд-во Красноярского ун-та, 1989. — С. 39-46.
5. Черніков Є. Суспільна небезпечність та протиправність неналежного виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником, як об'єктивні ознаки злочину [Текст] / Є. Черніков // Вісник прокуратури. — 2012. — № 7 (133). — С. 77-81.